

NP 77-239
J van Hulst

M.H.

Leeuwarden 29/10 77.

Ik wil gaarne voldoen aan het verzoek van De Kam Kras uit Munspeet aangaande gegevens te verstrekken over de Tsits. Toen ik voor enige jaren terug de gelegenheid kreeg om eigenaar van dit mooie jachtje te worden, was ik wel erg in mijn nopjes. Hoewel ik aanvankelijk alleen maar het model haakt, want meer was het niet, voelde ik me gelukkig zo'n mooi scheepje te hebben. Mijn zoon en een vriend voeren er de elfstedentocht mee, die in dat zelfde jaar toevallig gehouden werd. In Dalh hoorden ze een oude baas die langs de kant stond zeggen. Daar vaart warempel nog een scheepje van onze oude werf. Jonge dat is een oudje, maar wat maakten we ze mooi. Toen de jongens dat hoorden wilden ze graag meer weten en zijn ze aangemeerd om met de oude baas (Hooqweem) te praten. Hij vertelde dan dat hij zo'n schip overal kon herkennen en wies dan ook veel punten aan wat vroeger van Eelke baas de gewoonte was en welke gewoonte later als van zelf door de latere generatie werd overgenomen. Nu lijkt zo iets voor een buitenstaander vreemd, dat een goede vakman jaren na de tijd zijn eigen werk of dat van zijn werkgever uit de verte zelfs wel herkent. Velen hechten hier geen of weinig waarde aan, en verwijzen zulke verhalen dan ook naar de fabeltjes. Ik hecht echter wel waarde aan de verhalen van deze oude baas Hooqweem.

Ik wil graag erkennen dat er in de wereld van oude schippers en scheepsbauwers wel eens verhalen worden op gehangen die niet geheel klappen met de waarheid maar in veel gevallen lopen ze in hun werk en kennis niet achter. Nu ik zelf 65 jaar ben, en als 14 jarige jongen bij de wagenmaker in dienst ging. meen ik daer vele dingen te kunnen begrijpen. Vroeger was je met je gedachten bij 't werk tenminste als je een vak had geleerd waar je zelf voor gekonnen had. Vooral de wagenmakers en de scheepsbauwers hadden veel gemeen, beiden moesten ze ruwe eiken posten verwerken en beiden bouwden mooie modellen. Als jong maatje maakte ik persoonlijk boeren wagens en dan was ik er trots op dat de boeren zeiden, kijk dat is nu een echte wagen van oude (Tuintant) de naam van m'n baas. En vandaag de dag zou ik uit honderd boeren wagens onmiddellijk onze wagen er tussen uit halen. Kijk en daarom stand het voor mij vast dat ik een scheepje had van Eelke's baas. Als kleine jongen al maakte ik vroeger als maar ronde schepjes van blompjes en dan wist ik precies welke damp een mooi model had voor een mooi rond scheepje. Dit spelen met modellen blijft altijd in je verdere leven bij je en naast m'n vak als wagenmaker bouwde ik wel eens een schouw. en ieder weet dat elke schouw nog geen mooie schouw is en ik had veel belangstelling voor een goed model schouw. Als jongen leerde ik zeilen in een schouw. Yaren nactien inmiddels werd het (wagenmakersvak) verwisseld voor het (carrosseriewerk) werd ik dan eigenaar van een scheepje wat door z'n model geheel met mijn smaak overeen kwam. Na een zomer varen (varende gehouden) door telkens weer een stuk blik of plankje op de slechte p laatsen

te slaan. Hij is in de herfst op het Drogen ghaald en in m'n
 werkplaats op een kerretje geplaatst waar overal steunpunten
 op waren gelast om het model precies te behouden voor 't geval
 bij het Drogen van 't hout het gehele schip uit elkaar zou vallen.
 Achteraf bleek dit zeer nuttig te zijn geweest anders was hij
 wel uit het verband geraakt. Hoewel het bedrijf mijn aandacht
 u l nodig had vond ik toch tijd en gelegenheid om er studi van
 te maken hoe en waarom n'ns schip zo gebouwd werd. Ik verplaatste
 me geheel in de tijd van de oude meester scheepsbauwers; en ging
 het scheepje herstellen zo als ze het vroeger ook gedaan zouden hebben.
 Stuk voor stuk ging ik de inhouden vernieuwen, en hecht ik de oude
 gangen weer een beetje vast aan de nieuwe inhouden. Ik merkte
 toen dat Eltje Baas het niet zo nauw nam met alles precies
 gelijk te maken van model, want stuurboord en bakboord verschillen
 duidelijk van ronding. Ik heb niets veranderd en dus ook precies
 zijn rondingen aan gehouden. Niet alle inhouden zijn vernieuwd
 (helen waren nog gaaf en vandaar dat nu nietbaas is dat
 maken en rondingen ruiver zijn gebleven (rijnde werk van Eltje Baas)
 alle gangen zijn toen geheel vernieuwd met 28 mm dik eikenhout
 en precies om de inhouden pas gebrand. (Dat branden is zeer zorgvuldig
 werk) maar ik heb er geen moeite mee gehad. on dankt dat dit
 schip erg rond is vooral bij de achter sterven. Toen de berg honden
 (ook gedeeltelijk vernieuwd) is bijna alles gelijk gebleven en dus van
 model gelijk gebleven. Het vlak is nog geheel van vroeger en
 is nu nog steeds gaaf. en zal dit ook na vele jaren nog
 blijven (bij een goede verroging)

Een eiken vlak gaat eigenlijk nooit verloren als een schip
 niet te lang op het drage blijft liggen. Het roer heb ik zeer
 plaatselijk vernieuwd en gerepareerd. Dit roer is nl van zo'n
 mooi model, zo slank dat het voor een kenner een lust is om
 te zien. Dat Eltje baas dit schip heeft gebouwd op een manier
 die ik later nooit meer heb gezien is voor mij een raadsel. De
 afmetingen als van een tjatter of zoals ze vroeger zeiden een 4-8 jacht
 Een tjatter kreeg een tjatterroer dit was traditie, en dit schip is
 speciaal een echt Fries jacht roer bij gemaakt. en tevens zeer
 forse bergbanken met een prachtige seeq. Eltje baas plaakte
 vroeger te zeggen een bootje en verder niets. Dit scheepje is
 gebouwd voor iemand die wat meer heeft betaald of te meerder heeft.
 willen laten zien hoe mooi zo'n scheepje kon worden af gemaakt.
 (Dit zal altijd een raadsel blijven) Later is m'n gaan zeggen tjatter
Fries jacht baas Gh zou het na alles wat ik later heb gezien
 gezien en ondervonden het beschamend vinden voor Eltje baas
 te zijn als tjatter te betitelen. Niet dat de tjatter geen mooi
 scheepje is dat niet, maar de tsits is anders de tsits is sierlijker
 warmer en is inpannend. voor iedereen. Gh hoop dan ook dat
 voor eens en voor altijd de tsits zijn ware naam Fries jacht
 zal krijgen en behouden Door omstandigheden kon hij niet in
 mijn fam blijven, ik heb daarom gezocht voor een andere eigenaar
 en geloof dat hij nu voor altijd in die fam zal blijven. hoewel
 ik denk dat ik moet zeggen (hij heeft nu een eigenaresse) want
 deze mevrouw is de echte schipper dat heb ik kunnen ontdekken
 gedurende de tijd dat ik met haar in de tsits reilde.

Naar mij en voor de traditie van dit schip een mooie gedachte.
Nelen kunnen en zullen weer genieten van de schoonheid op het
water van dit mooie scheepje. In Friesland van z'n ondergang
gred door noerte arbeid kan hij nu op het mooie Veluum mee
z'n verdere leven slijten. Het blijft echter een Fries schip en
z'n bouwer waardig, waar hij dan ook reilt.

Ik haast mij met de gedachte dat m'n dochter een baai heeft van
Ellyje baas ook door mij gerestoreerd en wel in Friesland reilt,
en waar ik veel aan z' raer mag staan vooral bij een beesje
rwaan weer en het wekken is wie de baas ward de wind of
de schipper. Mijn raam en ik leven de gehele zomer op een
thier tjalk omgebouwd als een heel groate baai met alle
gemakken voor andere mensden. Onze tjalk of skutje is
gebouwd op de pijp in Draakten door de Noorda's taen 35 Jan later.
42. in 1909 voor Jan Petersma geheel kant en klaar met blakken
en rieden pl. waarden vaarboom ect. ect. voor..... f 2945. =.
Onder ses en boum 5 okreep. plaatzen.

Ik hoop dat u door mijn schrijven over een en ander, begrip
zult tonen voor mijn verlangen de tsjits onder een waardige
naam in te schrijven Raad de heren die dit schip moesten keuren
en een oordeel moeten uitspreken dit niet te rlug maar wel
overwogen taen wat is een tjoetter en wat is dit schip.

Hoogachtend
J. P. Vasthu